

Inka Hopsu vihr

Kirjallinen kysymys vertaisarvioinnin periaatteen säilyttämisestä taiteilija-apurahojen jaossa

Eduskunnan puhemiehelle

Hallitus valmistelee uudistusta, jossa valtion taiteilija-apurahojen jakamisen periaatteita muutetaan olennaisesti osana valtionhallinnon Sivistyshallinto 2030 -uudistusta.

Suunnitelmissa on nykyisten Taiteen edistämiskeskuksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin lakkauttaminen ja toimintojen siirtäminen uuteen Kulttuurivirastoon vuoden 2026 alusta. Taiteilija-apurahat ja taidepalkinnot jakaisi esityksen mukaan jatkossa uusi taide- ja kulttuurineuvosto, jonka nimeää opetus- ja kulttuuriministeriö. Nykyisistä taidetoimikunnista luovutaan. Näin ollen nykyinen yli 200 henkilön vertaisarviointijärjestelmä korvattaisiin suppealla, ministeriön suoraan nimittämällä toimielimellä. Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan kyllä toimikuntajärjestelmän korvaavaan asiantuntijapaneelirakenteeseen, mutta lakitekstissä tähän ei taide- ja kulttuurineuvostolla ole minkäänlaista velvoitetta. Vertaisarviointi on ollut lakitekstissä aina 1960-luvulta saakka, jolloin nykyinen apurahajärjestelmä luotiin.

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella joulukuussa. Lukuisat taiteen ja kulttuurin järjestöt antoivat huolestunutta lausuntopalautetta hallituksen esityksen luonnoksesta. Palautteessa nousivat esiin mahdollisen poliittisen ohjauksen lisääntyminen, vertaisarvioinnin merkitys sekä se, että vaikutuksia taiteen autonomiaan ei ole arvioitu lakiesityksessä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten Sivistyshallinto 2030 -uudistuksessa huolehditaan taiteen autonomian sekä käsivarren mitan periaatteen turvaamisesta, ja

tuleeko hallitus esittämään, että vertaisarvioinnin periaate säilyy jatkossakin lakiin kirjatuna?

Helsingissä 4.3.2025

Inka Hopsu vihr